

CU C THI VI T NHÁNH HU N C TR I

B N TIN S KH O S 1

Cùng quý tác giả và quý độc giả,

Sau hơn một tháng phát động cuộc thi viết “Nhánh Huân Chương”, Ngã Hai Ph. Trách Thành đã nhận được 200 bài thi. Trong số đó có các bài H. a. Th. ng, và những bài thu về các thể thơ khác. Về vấn đề này, tôi xin cảm ơn, Ngã Hai Ph. Trách Văn chương minh chứng hơn 10 bài.

Vấn đề này, chúng tôi đã chuyển cho Ban Giám Khảo vòng Sơ Khảo Thơ sáng tạo 50 bài. BGK đã nhận xét, đánh giá và chọn ra 50 bài tốt nhất. Kết quả là: có một số bài lạc đề, hoặc phạm những lỗi về ngữ pháp, lỗi về hình ảnh không rõ ràng, thiếu niêm, thiếu luật, thiếu vần, thiếu nhịp, thiếu hình ảnh, thiếu ý nghĩa, thiếu phong phú... đã được BGK ngành BTC loại bỏ, không ghi tên thi sinh, và BGK ngành văn BTC ghi tên thi sinh vào bài thi này.

Các bài ghi tên thi sinh kèm theo mã số, không có tên tác giả.

Chúng tôi mong sẽ có thể sớm ghi tên thi sinh các loại bài tiếp theo, cảm ơn và trân trọng. Mong quý vị theo dõi và tiếp tục tham gia thi.

Chúng tôi cũng xin ghi tên thi sinh bài tham luận về Văn Học H. a. Th. ng của Nhà Thơ M. c. Tr. m. Cung kèm theo loại bài này, quý vị tên tham khảo.

Chân thành cảm ơn quý vị, và kính ghi tên thi sinh loại bài Sơ Khảo sáng tạo.

Ngày 01-11-2010

Kính

Ph. Trách Thơ
PM. Cao Huy Hoàng

Ban Tổ Chức
Lm. Tr. ng. Th. p. T.

BÀI X NG:

HU TR NG

Giuse g ng sáng b c làm cha,
Hu tr ng th m h ng kh p m i nhà.
Nghèo khó thanh b n, n i cõi th ,
Trinh trong khi t t nh, ch n phong ba.
Đ ng nuôi Con Th o, tròn Thiên ý,
Ch m sóc B n Hi n, p Thánh gia.
Luôn gi tinh tụy n, con nguy n h a
Đâng v Cha Thánh, khúc hoan ca.

Dzuy S n Tụy n

T-001. G NG THÁNH GIA

Hãy nêu g ng h i nh ng ng i cha !
Gi h nh phúc yên vui m i nhà.
Bình th n; thanh cao dù bão táp,
H n nhiên; trong sáng m c phong ba.
Tâm h n thanh b ch nh hoa hu ,
Ý t ng ngay lành t a Thánh gia.
Vâng ph c; s ng nghèo theo ý Chúa,
M u g ng muôn th h hoan ca.

T-002. B N PH N NG I CHA

Chúa trao b n ph n cho ng i cha,
Lao kh làm n nuôi c nhà.
Không trách không than khi ch y v y,
Ch ng bu n ch ng t i lúc bôn ba.
Quy t tâm ngày n nên ng i Thánh,
V ng chí mai kia thành lão gia.
Khi t t nh, th m l ng h n nhánh Hu ,
Áo ôm, kh rách ch ng kêu ca.

T-003. GIU-SE THÁNH C .

Cha ng y tay c m cãnh hu tr ng
Mi ng m m c i nhìn xu ng ám con th
X a Thánh Gia Cha b o b c an bình
Rày quy n th ngu n c y trông, an i .

Bao v nhân, bao anh hùng tr n th
Bao quan quy n, vua chúa ch n d ng gian
Ch m i Cha, Chúa ch n gi a muôn ngàn
Làm hi n ph , hi n phu Gia Th t Thánh .

Cha công chính ch che ng i công chính
Cha khi t trình b o b c k khi t trình
C n gian nan c y núp cánh tay ng i
Qu ho ng c ph i tránh danh ki ng m t .

H i nh ng k ng trình lòng thanh s ch
H i nh ng ng i trong tr ng trí thanh cao
H i nh ng ai tay trót ã nhúng chàm
H i nh ng ng i m chìm trong l m l c .

Ng i nghèo túng , k gian nan v t v
Ph n làm con , k làm m , làm cha
i hôn nhân , b c thanh khi t tu trì
H t thay th y , Cha c u thay , nguy n giúp .

X a d i th Chúa Con h ng vâng ph c
MA-RI-A h ng kính m n , n nang
Nay hi n vinh ph c c ch n thiên àng
Xin b o b c , ch che ng i nhân th .

T-006. M U G NG THÁNH C .

Tr ng trong nh Hu , x ng danh Cha
Công chính ng i soi chi u m i nhà
Nhân c ch ng chèo qua sóng gió
Thánh ân lèo lái v t phong ba
Con Tr i giáo d ng , ng Thiên Qu c
M Chúa ch che , o Thánh Gia
V n Hu N c Tr i Cha bốn t i
S c h ng to ngát mãi hoan ca .

T-007. V NHU N C TR I .

V n Hu h ng say h c n t Cha (*)
H ng th m bát ngát mãi trong nhà
Ti n hôn tôi gi trình trong b

ính c anh gìn khi t t nh ba
Mu i p thanh niên vinh H i Thánh
ền soi tu i tr r ng t gia
Cô đi chú bác u yêu m n
Ng ng m ng i ng i tán t ng ca

(*) Thánh C Giu-se .

T-008. CỐ M T NG I CHA NH TH .

C ng bu n c ng kh lúc làm cha
V t v hy sinh d i mái nhà
B n Thánh l m khi g y sóng gió (*)
Con Tr i nhi u lúc t o phong ba (**)
Bê-lem kh n kh , ôi nhà tr
Ai-c p gian nan , h i Thánh Gia
Nghèo khó m u sinh , Ông Th M c
Khi t trình, công chính v n vui ca .

(*) c M mang thai b i quy n phép c Chúa Thánh Th n
nh ng Ng i tinh l ng không gi i thích khi n Thánh Giu-se
ph i b i r i .

(**) c Chúa Giê-su l i trong n th mà c ng không cho
Thánh C bi t khi n Ngài quá lo l ng tìm ki m m t 3 ngày .

T-009. LINH M C OÀN .

Không con ch ng v c ng làm cha
Thay Chúa qu n cai kh p m i nhà
Rao gi ng Phúc Âm xua sóng gió
Ban n Thánh T y xoá phong ba
Vâng l i c a h p men trong x (*)
Trong tr ng ng gai mu i kh p gia (*)
V n Hu th m l ng h ng Thánh C
Giáo, L ng kính ng ng v nh thi ca .

(*) Giáo X

(**) Gia ình

T-010. THÁNH GIU-SE G NG M U .

M u g ng hoàn h o b c làm cha
c sáng Giu-se chi u m i nhà

Tin c y m n yêu dù sóng gió
Khôn ngoan d ãng c m d u phong ba
Thanh b ãn công chính men trong xóm
Trong tr ãng khiêm cung mu i t i gia
Giáo d ãng ch ãche gia th t thánh
Tr n ãi là khúc kh i hoàn ca .

T-014. VINH DANH THÁNH GIUSE

Hu tr ãng m i tu n ãng kính cha,
M u g ãng khi t t nh c a muôn nhà.
Thánh gia h ãnh phúc th Con M t,
D ãng th vang l ãng kính thánh ba.
Công chính hi n hoà ãng i gia tr ãng,
Thanh b ãn trong s ch b c v ãng gia .
Tr c ãnh Cha Thánh nguy n ãnh h a:
Thanh s ch xác h ãn, v ãn t i ãng ca.

T-015. G ãNG THÁNH GIA

Giuse công chính! Kh ãn xin cha,
C u giúp nguy n thay ãm i ãnh.
Con cái thu n hoà ãng n ãnh t ,
V ãch ãng hi p nh t ch ãng phong ba.
oan trang v ãng ph c ãng i hi n m u,
Trung tín m ãn c ãn v qu ãn gia.
Trong tr ãng gi ã giòng ãi b ãn c!
Muôn lòng tha thi t c t l i ca!

T-017. THÁNH GIUSE

Giuse – Con Chúa ch ãn làm Cha
Trinh ãn Hi ãn ãnh – p m t ãnh
Mái m bao yên vui, h ãnh phúc
Cu c tr ãn d u kh l y, phong ba
R ãng danh T ph ã – ãng V ãng
G ãng sáng h u sinh – b c Thánh gia
Hu Tr ãng n c h ãng – Ng i Công Chính
Muôn ngàn th h ãnh mãi hoan ca.

T-018. TÂM NGUYỄN

Con vâng tâm sự trước nhan Cha
Chuyên ái tình, công việc, cửa nhà...
Danh, lợi – cuốn theo nhĩ u hỷ
Tình, tiền – kéo tới lụy phong ba
Yêu thanh khiết – hiến thân con Chúa
Sống tín trung – gung mui Thánh gia
Xin giúp con khôn ngoan chớ ngã
Giữ tâm hồn đẹp khúc thánh ca.

T-019. BÔNG HUỖ TRƯNG

Ngày nay trách nhiệm nặng nề cha
Giáo dục con em trường lớp nhà
Chăm bôn theo vòng tay cội
Nên cuốn hút chớ bôn ba
Yêu thương, tha thứ là Chúa
Khiết tịnh, thanh bần là Thánh Gia
Cuốn sống trong bông Huỡ trỡ
Trẻ trai vui hát khúc thánh ca.

T-020. NHÁNH HUỖ NADA

Yêu con, thương vâng, chính là Cha
Dịu dịu tu thân, Mẹ hiền nhà.
Giữ gìn Bội hiến trình trình vâng
Chăm che Con mui vâng phong ba.
Thanh cao, cội mui tởi thôn dã
Trong sạch mui sinh sống thờ gia.
Công chính Giu-se, khiết tịnh là !
Lòng hồn Huỡ trỡ, nhiêm tình ca !

T-022. THEO GỌI NG THÁNH C

Trở gian khó nhọc, phận làm cha,
Giữ gìn cho yên ấm cửa nhà.
Giữ gìn sáng giá lành, trong sạch,
Rừng núi thôn xóm, lúc phong ba.
Sống hôm khuyên dạy, là Thiên C

N m thánđ tôn sùng, ý Thánh Gia.
Hu tr ng ngát h ng Cha đ n b c
Xum v y Thiên Qu c, khúc hoan ca.

T-023. NG NG V NG

Ngôi nhà nh - Nh ng con ng i thánh thi n
Cha GiuSe - Bác th m c c n cù,
Ma Ri A - Ng i hi n m u khiêm nhu
Con đ u ái - Tr GiêSu trù m n.

M c sóng gió, v ng tay chèo v b n
V ng trán cao nh nh i quy n m hôi.
Nhìn v hi n, con th o...th m làn môi,
i lao ng, thánđ ngày trôi...h nh phúc!

Ôi GiuSe, nh c nh n công đ ng đ c
Su t cu c i nh loài trúc xanh t i,
T a h ng th m ngàn óa hu r ng ng i
Cha công chính, g ng cho ng i gia tr ng.

ôi tay nh mi t mài xây lý t ng
S c c n lao nuôi đ ng c gia ình,
Thánđ n m dài yêu quý M ng Trinh
Cùng ch m sóc t n tình GiêSu nh .

N i đ ng th , bi n tr m luân sóng gió,
ã nhi u phen kh n khó, t ng buônđ chèo!
Nh Cha đ n a, qua lúc hi m nghèo
Thuy n t i b n, ti ng m ng reo, c m t .

L y Cha Thánh! V i tình th ng cao c
Nâng i con v t v , lo âu
Trái tim mênđ mông luôn th m màu
N i Thiên Qu c xin c u b u, che ch !

T-035. I T N H I N

(Kính đânđ các B c Chân tu c a Chúa)

Ng i i tôn kính g i là cha,
Giáo x thân yêu ây mái nhà.
T n hi n vì Th y, là b m
Hy sinh cho Chúa, giã t ba.
Vânđ l i, khi t t nh vinh Danh Chúa

Nghèo khó, hy sinh r ng r gia.
Trong tr ng m t i g ng Thánh C
Đ t d iu con b c, khúc hoan ca.

T-036. M T I DÂNG HI N

(M n t ng Anna Th o Vân – Ma Soeur c a ba,
nh nh ng ngày u nh p t vi n)

Ngay bu i thi u th i ã ch n Cha,
Vì i dâng hi n ph i xa nhà.
N c i g ng g o vì th ng m ,
N c m t m à b i nh ba.
Quy t chí tu thân tròn Thánh Ý,
B n tâm tích c p phong-gia.
C u xin Thánh C luôn b u ch a,
Dâng hi n i con, mãi hát ca !

T-037. ÂM TH MPH C V

Ngày ngày con nguy n g m L i Cha,
L n d nh ng trang Kinh Thánh nhà :
Ch th y Ng i làm, dù b o táp
Ch ng nghe Thánh nói, m c phong ba.
a a ón ón : toàn Thiên Ý
Đ t đ t d iu d iu : v n Thánh gia.
Trình ti t n s i l ng l ,
Âm th m ph c v , p tình ca !

T-038. CHA THÁNH

Th tr n Con Chúa g i là Cha,
Nhánh Hu GIUSE soi sáng nhà.
Trong tr ng, n s qua bão t
Trình nguyên, khiêm nh ng v t phong ba.
M t i th m l ng, toàn Thiên Ý,
Tr n ki p im nghe, v n Thánh gia.
Đ iu đ t M - Con tròn s m nh,
N c Tr i hoan l c, kh i hoàn ca !

T-041. NHÁNH HU TRINH NGUYÊN

Chàng trai trinh tít phỉ lòng Cha,
Chúa chôn GIUSE cai quôn nhà.
Chân thốt n s, yêu n d t
Hi n lành khi t t nh, ghét bôn ba.
M t i c n m n nuôi Con Chúa,
Su t ki p siêng n ng d ãng Thánh gia.
Cám d ãng i bao t i l y,
HU TRINH v t thoát, kh i hoàn ca !

T-049. QUY T CHÍ NOI G ãNG

Khi t t nh, khiêm nhu: tâm nguy n Cha
Tr n i t a ngát kh p cùng nhà
X ãng danh D ãng Ph Con Thiên Chúa
áng c Ngôi L i g i t i ng Ba
Ch m sóc N Trinh nh ãng c quý
D ãng nuôi Thánh T , c t ãng gia
C u thay nguy n giúp l i con h a
Quy t chí kiên khem, áng t ãng ca.

T-050. T U NH C AN T ÌNH

Thanh khi t nào ai sánh v i Cha
V n toàn son s t, d u chung nhà
Trinh trong Thánh M u ng i ng i sáng
Khi t t nh Phu V ãng r ãng t i ng Ba
Hu tr ãng l ãng h ãng vang Thánh Th t
Sen th m ãng ãng t t a cang gia
M n yêu chung h ãng bao ân s ãng
T u nh c ân tình khúc nguy n ca.

%%

**LÀM QUEN V I TH ãNG LU T
TH T NGÔN BÁT CÚ**

Kính th a Quý c Gi c các B n Tr .

Cu c ch i x ng h a, sáng tác th v n v i ch NHÁNH HU N C TR I nh m m c ích c v o c khi t t nh và tôn vinh Thánh C Giuse ã c Quý c Gi các B n Tr kh p n i tham gia h ng ng r t nhi t tình. n nay BTC ã nh n c g n 200 bài th h a ng lu t c a Quý c Gi các B n Tr g i v , ó là m t tín hi u vui r t t t p cho cu c ch i này. Nh ng khi c n các bài th ó BGK c ng th t b i r i không bi t ch m ra sao vì có nhi u bài n i dung thì r t hay nh ng còn l i nh ng qui t c c b n c a th ng Lu t, làm cho bài th m t i nét p, nét hay và giá tr c a nó. BGK r t thông c m vì bi t th lo i th ng lu t còn nhi u m i m v i các b n tr và luôn tìm cách nâng và khích l tinh th n c a các b n tr trong vi c sáng tác th v n Công Giáo nh m t o nên m t sân ch i thú v cho các b n.

Quý c Gi các B n Tr n m b t c m t s các nguyên t c c b n v th ng Lu t và Nguyên t c X ng H a th ng Lu t. MTC xin chia s n Quý c Gi các B n Tr nh ng nét c n b n v sáng tác th ng và cách X ng h a. Th ng Lu t g m th lo i “th t ngôn bát cú” (tám câu, m i câu 7 ch) và các đ ng bi n th nh : “th t ngôn t tuy t” (b n câu, m i câu b y ch), “ng ngôn t tuy t” (b n câu, m i câu n m ch), “ng ngôn bát cú” (tám câu, m i câu n m ch) c ng nh các đ ng ít ph bi n khác.

Trong ph n chia s này Quý c Gi các B n Tr không b r i trí vì m i làm quen v i th lo i th ng Lu t. MTC ch t p trung chia s v th lo i th “th t ngôn bát cú” mà chúng ta ang tham gia cu c ch i. Và ph n x ng h a ch t p trung vào các lo i c n b n Quý c Gi các B n Tr đ làm quen và đ hi u. Khi ã hi u và quen r i lúc ó Quý c Gi các B n Tr có th t m ình tìm hi u và ào sâu thêm v th lo i th tao nhã và trang tr ng này.

Kính chúc Quý c Gi các B n Tr thành công trong sáng tác và x ng h a V n Th Công Giáo c a chúng ta m i ngày càng thêm kh i s c.

MTC c ng chân thành cảm n **GS Quang Vinh, BS oàn Xuân D ng** ã biên so n nh ng tài li u quý giá mà MTC ã tham kh o, trích l c g i n Quý c Gi các B n Tr .

*Kính m n
AP. M c Tr m Cung.*

*****

Lu t b c c:

B c c m t bài th Th t ngôn bát cú ng lu t g m 4 ph n: , **th c, Lu n, K t.**

- Hai c u :

⇒ Câu 1, g i là câu phá : nêu lên v n

⇒ Câu 2, g i là câu th a : a v n vào bài, t c là chuy n ti p ý i vào ph n sau.

- **Hai câu Th c:** câu 3 & câu 4, ghi thích rõ ý u bài cho thi t th c, rõ ràng.
- **Hai câu Lu n:** câu 5 & câu 6, bàn lu n, di n ý, phát tri n v n cho r ng thêm.
- **Hai câu K t:** câu 7 & câu 8, k t thúc, tóm t t ý ngh a toàn bài.

Lu t th ng c n c trên thanh b ng và thanh tr c, và dùng các ch th **2-4-6 và 7 trong m t câu th xây d ng lu t**. Thanh b ng g m các ch có d u huy n hay không d u; thanh tr c g m các d u: s c, h i, ngã, n ng.

Th ng lu t nghiêm kh c 3 ch : **Lu t, Niêm và V n**. V hình th c, th ng lu t có các d ng "th t ngôn bát cú" (tám câu, m i câu b y ch) c xem là d ng chu n.

vi t m t bài th ng Lu t, có th theo các nguyên-t c l n-l t sau ây:

Lu t gieo v n:

Bài th v n b ng/v n tr c

- ⇒ ti ng cu i câu 1 là b ng thì g i là bài v n b ng.
- ⇒ ti ng cu i câu 1 là tr c thì g i là bài v n tr c.
- ⇒ Ti ng cu i câu 1 v n v i ti ng cu i các câu ch n.

V n là nh ng ch có cách phát âm gi ng nhau, ho c g n gi ng nhau, c dùng t o âm i u trong th . Trong m t bài th ng chu n, **v n c dùng t i cu i các câu 1, 2, 4, 6 và 8**. Nh ng câu này c g i là "**v n v i nhau**". N u m t bài th ng mà ch cu i c a m t trong các câu này không gi ng nhau v v n thì c g i "th t v n".

Nh ng ch có v n gi ng nhau hoàn toàn g i là "**v n chính**", nh ng ch có v n g n gi ng nhau g i là "**v n thông**". *H u h t th ng dùng v n thanh b ng, nh ng c ng có các ngo i l*.

Ví d : hai câu 1, 2 trong bài *Qua ềo Ngang* c a Bà Huy n Thanh Quan:

*B c t i ềo Ngang, bóng x tà
C cây chen á, lá chen hoa*

hai ch "tà" và "hoa" c xem là v n v i nhau, nh ng ây là "**v n thông**" vì ch phát âm g n gi ng nhau.

Bài th lu t b ng/lu t tr c

- N u ch th 2 c a câu u tiên dùng thanh b ng thì g i là bài có "lu t b ng".
- N u ch th 2 câu u dùng thanh tr c thì g i là bài có "lu t tr c".

V lu t b ng/tr c, ta phân bi t:

iv i th th t ngôn:

- Trong câu thơ như t, *ti ng th 3 luôn luôn trái ng c v i ti ng th hai.*
  - Trong m i câu, ch th 2 và ch th 6 ph i gi ng nhau v thanh i u, và ch th 4 ph i khác hai ch kia. Ví d , n u ch th 2 và 6 là thanh b ng thì ch th 4 ph i dùng thanh tr c, hay ng c l i. N u m t câu th ng mà không theo quy nh này thì c g i "th t lu t". (2 = 6 4)
  - Riêng v các ti ng th 5:
    - ⇒ N u là bài thơ v n b ng, thì ti ng th 5 hai câu u u là tr c, k ó t câu 3 tr i, ti ng th 5 c a m i câu s b ng, tr c luân phiên thay i.
    - ⇒ Trái l i, n u là bài thơ v n tr c, thì ti ng th 5 hai câu u u là b ng, k ó k t câu 3 tr i, ti ng th 5 c a m i câu s luân phiên thay i tr c, b ng.

Lu t i

Nguyên t c c nh c a m t bài thơ ng là:

- *Hai câu th c: câu 3 và câu 4 ph i " i" nhau.*
- *Hai câu lu n: câu 5 và câu 6 ph i " i" v i nhau.*

i ch và i ý:

- i ch g m i thanh và i lo i (t c t -lo i nh danh-t , ng-t , v.v...). D -nhiên, i thanh, do lu t niêm ã bó bu c, thì câu trên câu d i b ng tr c khác nhau.
- Còn i lo i thì trên d i cùng môt t -lo i nh nhau.
- i ý thì ý trên ý d i t ng- ng, cân x ng v i nhau.

i th ng c hi u là s t ng ph n (v ngh a k c t n, t ghép, t láy) nh ng bao g m c s t ng ng trong cách dùng các t ng . N u m t bài thơ ng mà các câu 3, 4 không i nhau, các câu 5, 6 không i nhau thì c g i "th t i".

Ví d : hai câu 3, 4 trong bài thơ *Qua ều Ngang* c a Bà Huy n Thanh Quan:

Lom khom d i núi ti u vài chú
Lác ác bên sông ch m y nhà,

"Lom khom" i v i "lác ác" (hình th và s l ng - th c ra hai câu này ch a ph i i hoàn ch nh), "d i núi" i v i "bên sông" (v trí a hình), song n u n i hình nh hai câu trên "lom khom d i núi" và "lác ác bên sông" thì vì m t câu di n t v c nh ng, còn m t câu di n t v c nh t nh, nên s i l p có th ch p nh n c. M t i m nên chú ý là cách dùng t láy âm "lom khom" ch dáng ng i c a câu trên, và "lác ác" ch s l ng c a câu d i. Hai v ti p:

"ti u vài chú" i v i **"ch m y nhà"** (i l p v s l ng và t nh/ ng). S i l p c a hai v cu i có th coi là hoàn ch nh

Lu t Niêm

Các câu trong m t bài th ng **gi ng nhau v lu t thì c g i là "nh ng câu niêm v i nhau"** (niêm = gi c ng, ây c hi u là gi gi ng nhau v lu t). Hai câu th niêm v i nhau khi nào **ch th nhì** c a hai câu cùng theo m t lu t, ho c cùng là b ng, ho c cùng là tr c, **thành ra b ng niêm v i b ng, tr c niêm v i tr c**. nh ng câu theo nguyên t c là c n ph i niêm, n u tác gi s xu t mà làm thành không niêm thì bài ó b g i là **"th t niêm"**.

Hai câu kh p v i nhau thành m t c p gi ng nhau v b ng tr c theo lu t niêm. Có b n c p niêm l n-l t trái ng c nhau t ng c p m t: Nguyên t c niêm trong m t bài th ng chu n (th t ngôn bất cứ) nh sau:

- **câu 1 niêm v i câu 8**
- **câu 2 niêm v i câu 3**
- **câu 4 niêm v i câu 5**
- **câu 6 niêm v i câu 7**

Lu t niêm không áp-d ng cho tỉ ng cu i câu (vì ã tuân theo lu t gieo v n) và cho các tỉ ng th 5 trong bài th t ngôn.

Lu t b t lu n và kh - c.

Các nguyên-t c v b ng tr c nói trên tóm-t t cho tỉ n-l i, d a theo lu t **"nh t, tam, ng b t lu n"** i v i th t ngôn (các tỉ ng 1, 3, 5, không c n theo úng lu t). Tuy nhiên, **tỉ ng th 3 các câu ch n và tỉ ng th 5 các câu l trong bài th t ngôn n u không theo úng lu t, áng b ng mà i là tr c, hay áng tr c mà i là b ng**, thì c không êm tai g i là **kh - c**

⇒ D i ây là 2 b ng minh-ho hai bài th t ngôn bất cứ **lu t tr c v n b ng** và **lu t b ng v n b ng**. D a theo các tóm-l c trên.

Minh-ho 1: bài th th t ngôn bất cứ lu t tr c, v n b ng

từ→ câu ↓	1	2	3	4	5	6	7
1	t	t	b	b	t	t	B*
2	b	b	t	t	t	b	B*
3	b	b	t	t	b	b	t
4	t	t	b	b	t	t	B*
5	t	t	b	b	b	t	t
6	b	b	t	t	t	b	B*
7	b	b	t	t	b	b	t
8	t	t	b	b	t	t	B*

Ví d : **QUA ÈO NGANG**
C a Bà huy n Thanh-Quan

B c t i èo **Ngang** bóng x tà,
C , **cây** chen á, lá **chen** hoa.
Lom-**khom** d i **núi** ti u **vài** chú,
Lác- **ác** bên **sông** r **m y** nhà.
Nh **n c** au **lòng** con **qu c**- qu c,
Th ng **nhà** m i **mi ng** cái **a- a**.
D ng **chân** úng l i, tr i, **non**, n c,
M t **m nh** tình **riêng** ta **v i** tà.

Minh-ho 2: bài th th t ngôn bát cú lu t b ng, v n b ng

từ → câu ↓	1	2	3	4	5	6	7
1	b	b	t	t	t	b	B*
2	t	t	b	b	t	t	B*
3	t	t	b	b	b	t	t
4	b	b	t	t	t	b	B*
5	b	b	t	t	b	b	t
6	t	t	b	b	t	t	B*
7	t	t	b	b	b	t	t
8	b	b	t	t	t	b	B*

Ví dụ : **Th** ng v
c a Tr n T X ng

Quanh **n m** buôn **bán** **mom** sông
 Nuôi n m **con** v i **m t** ch ng
 L n l i thân **cò** khi **quãng** v ng
 Eo **sèo** m t **n c** bu i **ò** ông.
 M t **duyên** hai **n** âu **ành** ph n
 N m **n** ng m i **m a** dám **qu n** công.
 Cha **m** thói **i** n b c!
 Có **ch ng** h **h ng** c ng nh không!

*****

X NG H A TH NG LU T

H a th ng lu t là sáng tác m t bài th g i là bài h a d a trên h th ng v n và ý c a m t bài th có tr c c g i là bài x ng.

X ng h a th ng lu t là có hàm ý i h a trong ó. Ng i ta x ng ra mình ph i i áp l i, vì v y n u ch m t bài x ng và m t bài h a thì bài h a b t bu c ph i i lu t v i bài x ng. Tr ng h p b t kh kháng không th i lu t c thì có th ch m ch h a ng lu t, nh ng bài h a ng lu t s b g i m giá tr vì không áp ng úng th th c x ng h a úng cách.

H a th là "v l i" hình nh c a bài x ng cho nên ph i trung th c v i bài x ng v ý c ng nh v n. Bài h a ph i di n t l i ý chính (n i dung) c a bài x ng, không c l c . H a sai ý bài x ng là không t. **H a sai ngh a b t c ch v n nào c a bài x ng g i là xu t ý c ng không t.** Xu t ý là i ra kh i ý ngh a ch v n c a bài x ng. **H a sai b t c ch v n nào c a bài x ng g i là xu t v n, c ng không t.** Xu t v n là i ra kh i s h n nh v v n c a bài x ng.

Khi x ng h a th ng lu t chính th , **chúng ta nên rèn k n ng sáng tác chính lu t, chính v n, chính i và chính h a.**

M t bài chính h a ph i có ít nh t 3 y u t quan tr ng là **h a v n, h a ý và i lu t:**

1. **H a v n:** Trong bài th t ngôn bát cú n m v n t c là 5 ch c u i c a các câu 1, 2, 4, 6, 8 mà ng i x ng ã ra nh th nào thì ng i h a ph i theo úng nh 5 v n ó, không c thay i. Ch c n sai m t trong n m v n k tr ên thì bài h a không t, b xu t v n ngh a là i ra kh i v n ã h n nh cho mình.

2. **H a ý:** Bài x ng nói lên ý ngh a gì thì bài h a c ng ph i nói lên ý ó ho c tán r ng ngh a ra thêm. Tuy nhiên, bài h a có th i ý l i bài x ng, thí d bài x ng khen m t v n nào ó thì bài h a có th chê l i v n ó, g i là ph n .

3. **i lu t:** Bài x ng gieo lu t gì thì bài h a ph i i l i lu t ó vì trong x ng h a có hàm ngh a i áp. **Ví d bài x ng lu t tr c v n b ng thì bài h a ph i là lu t b ng v n b ng và ng c l i.** Tuy nhiên, c ng có th h a ng lu t, nh ng bài h a ng lu t không c coi là chính h a.

Bài h a th ng lu t có các th th c sau: **h a H n v n, h a Phóng v n, h a Phá v n và h a Ph n .**

Trong bài này MTC xin trích hai ph n **h a H n v n và h a Ph n** Quý c Gi các B n Tr d hi u, b r i trí khi tham gia x ng h a.

Ngoài ra khi x ng h a th ng lu t c ng c n ph i l u ý n nguyên t c t v n và nguyên t c kh c l c .

I. H A H N V N

H a h n v n là ph i theo s h n nh tr c. Ng i x ng ra v và cho v n nào thì ng i h a ph i dùng v n y. Th h a H n v n không có bài x ng d a theo mà h a.

Tiêu chí c a m t bài h a H n v n nh sau:

- Cùng n i dung t ng h p v i x ng.
- Cùng v n theo x ng.
- úng th t v n theo x ng.
- Có th dùng lu t b ng hay lu t tr c.

Ví d cu c thi th do Linh m c thi s Tr ng Th p T t ch c nh sau:

SEN GI A L Y

V th m v n c thu Ê- **en** (1)
Thanh thoát ô kìa m t óa **sen.** (2)
Trong tr ng gi a l y trong tr ng g i
L ng th m trên sóng l ng th m **khen.** (3)
G i m i ai gi gìn cao quý
Khen ng i Ai th ng óai m n **hèn.** (4)
H ng t n Tr i ch a nháy m t
Ngo nh nhìn sen ã n ua **chen.** (5)

(Lm Tr ng Th p T)

(a) N i dung: Tôn vinh M Maria và c võ c Khi t T nh

(b) N m v n h n nh theo th t : **en - sen - khen - hèn – chen.**

1. H a H n v n lu t b ng v n b ng

N KHI T T NH

M t mừng t d i chân tr i **en,** (1)
L p lánh v n lên m t óa **sen.** (2)
Chúc t ng trình trong réo r t hát,
Kính m ng thanh khi t du đ ng **khen.** (3)
Ung dung phó thác i vâng ph c,
Thanh th n trao dâng ph n m n **hèn.** (4)
Xin M gi gìn n khi t t nh,
Cho Ng i tô i m s c h ng **chen.** (5)

(Xuân D ng)

- Nh n xét: bài h a “ n khi t t nh” có các c i m:
  - o Cùng n i dung v i x ng.
  - o Cùng v n theo x ng.
  - o úng th t v n theo theo x ng.
  - o Dùng lu t b ng v n b ng.

2. H a h n v n lu t tr c v n b ng

L I OANH A KHI T T NH

M sáng h n sao gi a t i **en**, (1)
Tinh tuy n thanh khi t t a hoa **sen**. (2)
Tr n gian p ngát l i vinh chúc,
Th ng gi i xinh th m ti ng ng i **khen**. (3)
Khi t t nh tình yêu luôn áng quý,
n s h nh phúc ch ng h **hèn**. (4)
Xin dâng M Thánh l i oan h a,
Tu i tr tình son ua n **chen**. (5)

(Mic.Cao Danh Vi n)

- Nh n xét: bài h a “L i oan h a khi t t nh” có các c i m:
  - o Cùng n i dung v i x ng.
  - o Cùng v n theo x ng.
  - o úng th t v n theo theo x ng.
  - o Dùng lu t tr c v n b ng.

1. H a nguyên v n:

H a Nguyên v n là h a úng 5 v n c a bài x ng và h v n c ng úng y theo th t nh cách h v n c a bài x ng. Trong cách h a nguyên v n th ng thì có **bao hàm h a ý ho c i ý và i lu t v i bài x ng**. N u không i lu t c thì c ng có th h a cùng lu t **nh ng bài h a ph i cùng ch và n i dung gi ng nh bài X ng**. ây là th h a th ng dùng nh t trong x ng h a th ng lu t.

Tiêu chí c a m t bài h a nguyên v n nh sau:

- Cùng n i dung v i bài x ng.
- Cùng v n v i bài x ng.
- úng th t v n nh bài x ng
- i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng.

Ví d 1: hai bài x ng h a i lu t v o Công giáo

- ❖ Bài x ng lu t b ng v n b ng
theo th t : **tr i - n i - i - r i - th i**.

Bài x ng c a Thánh Philipphê Phan V n Minh

Gia Tô C c ng Con **Tr i**, (1)
c cách lâm phạm c u kh p **n i**. (2)
Ch ng l y l i danh mà t o nghi p,
Không dùng v ng bá xây **i**. (3)
Vâng l i thiên m nh ành thân di t,
Gánh t i nhân gian ch u máu **r i**, (4)
D nh c th ng c ng m nh ch ng t

Ki p sau hi n h u s ng muôn **th i.** (5)

- ❖ Bài h a lu t tr c v n b ng
c ng theo th t : **tr i - n i - i - r i - th i.**

Bài h a c a Andreas Phong

Khôn gi i làm sao kh i l **Tr i,** (1)
Cái vòng lu n qu n di n òi **n i.** (2)
L p xây l p phá, xây xây mãi,
S nh c s vinh, **i.** (3)
D c v ng d gì ng i d t b ,
Kiêu c ng khó th k buông **r i.** (4)
T tr i s c s ng Gia-tô xu ng,
Tr l c nhân sinh thoát h a **th i.** (5)

- Nh n xét: bài h a c a Andreas Phong có các c i m:
○ Cùng n i dung v i bài x ng.
○ Cùng v n v i bài x ng.
○ úng th t v n v i bài x ng
○ i lu t v i bài x ng.

Ví d 2: hai bài x ng h a nguyên v n ng lu t v M Maria và c khi t t nh.

- ❖ Bài x ng lu t b ng v n b ng
theo th t : **en - sen - khen - hèn - chen.**

Ã C Ó M

Dù cho th s tr ng thay **en,** (1)
V n gi thanh tâm t a oá **sen.** (2)
Trung tín không vì e k trách,
Thu chung ch ng b i c ng i **khen.** (3)
Vâng l i M d y gìn thanh khi t,
N i gót Ng i i s ng m n **hèn.** (4)
Có M trong lòng ta mãi mãi,
Ch ng lo s p b y cu c ua **chen.** (5)

(Bi n- c Quang-Vinh)

DÕI L I M H I N

M t bông hoa n gi a bùn **en,** (1)
T a ngát h ng th m y óa **sen.** (2)
Dáng ng c thanh cao tr i chúc phúc,
Nét duyên tình khi t t m ng **khen.** (3)

Nh lòng theo u i i trình b ch,
Quy t ý tránh xa chuy n th p **hèn.** (4)
Đôi l i M hi n con t i n b c,
S ng i khi t t nh ch ng bon **chen.** (5)

(Khôi Nguyễn)

- Nh n xét: bài h a “Đôi l i m hi n” có các c i m:
  - o Cùng n i dung v i bài x ng.
  - o Cùng v n v i bài x ng.
  - o úng th t v n nh bài x ng
  - o Cùng lu t v i bài x ng.

2. H a o v n:

H a o v n là cách h a ng c v i h a nguyên v n ngh a là bài h a ng c th t v i 5 v n t d i lên trên so v i bài x ng. *Bài h a o v n có th i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng nh ng ph i có n i dung t ng h p v i bài x ng.*

Tiêu chí c a m t bài h a o v n nh sau:

- Cùng n i dung v i bài x ng.
- Cùng v n v i bài x ng.
- Ng c th t v n v i bài x ng
- i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng.

Ví d 1: bài x ng “Chúc t ng M ” lu t b ng v n b ng theo th t : en – sen – khen – hèn – chen.

CHÚC T NG M

M t mình chúc t ng gi a êm **en,** (1)
Thoang tho ng xa a h ng ngát **sen.** (2)
C t i ng tung hô, c t i ng chúc,
Dâng l i tán t ng, dâng l i **khen.** (3)
Chúc Bà Trong Tr ng phù cao quý,
Khen M Khi t Trinh m n **hèn.** (4)
Con cái vâng l i theo gót m ,
Khi t trình , trong tr ng quy t ua **chen.** (5)

(Giu-se Nguy n v n S ng)

- ❖ Bài h a “H n tôi chúc t ng Chúa” o v n lu t tr c v n b ng ng c th t v n v i bài x ng: **chen - hèn - khen - sen - en.**

H N TÔI CHÚC T NG CHÚA

Thanh khi t gi a muôn s c th m **chen,** (5)
Trình trong m t óa th t khiêm **hèn.** (4)

Hân hoan đón Chúa, con mừng hát,
Hân h chào Bà, mừng khen. (3)
Muôn thu t n gìn gìn hu ,
Ngàn i chúc t ng ch che sen. (2)
Tin yêu m t ni m xin dâng hi n,
Dù th tr n thay tr ng i en. (1)

(Xuân D ng)

- Nhận xét: bài h a “H n tôi chúc t ng Chúa” có các c i m:
  - o Cùng n i dung v i bài x ng.
  - o Cùng v n v i bài x ng.
  - o Ng c th t v n v i bài x ng.
  - o i lu t v i bài x ng.

II. H A P H N

H a ph n là bài h a s d ng các th h a nguyên v n, o v n, hoán v n nh ng có n i dung trái ng c h n v i bài x ng. H a ph n khác v i h a Tá v n vì bài h a tá v n có n i dung khác ý c a bài x ng ch không ph i ng c l i ý c a bài x ng. *H a ph n có các th nh Nguyên v n ph n , o v n ph n và Hoán v n ph n .*

1. Nguyên v n ph n :

H a Nguyên v n ph n là h a úng 5 v n c a bài x ng và h v n c ng úng y theo th t nh cách h v n c a bài x ng, có th i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng nh ng ph i có n i dung ng c v i ý c a bài x ng.

Tiêu chí c a m t bài h a nguyên v n ph n nh sau:

- Ng c n i dung v i bài x ng.
- Cùng v n v i bài x ng.
- úng th t v n nh bài x ng.
- i lu t v i bài x ng.

Ví d : bài x ng “Sen n thanh” ca t ng hoa sen

SEN N THANH

Ô kìa hoa tr ng gi a bunn en, (1)
Thoang tho ng th m a m t búp sen. (2)
E p trong l ye p n ,
R n ràng trên sóng r n ràng khen. (3)
Nh y vàng trên tr ng dù nghèo ói,
Hoa tr ng ân c n d u th p hèn. (4)
Kh n nguy n M i xin c u giúp
Gi a bunn bông tr ng v n ua chen. (5)

(Dzuy S n Tuy n)

❖ Bài h a “Hu khi t trnh” nguyên v n ph n chê bai loài sen

HU KHI T TRINH

Hu tr ng ch ng h nhi m v t **en**. (1)
Xinh t i h n c nh ng bông **sen**. (2)
Hu v n t c ng, âu c n ti ng.
Sen m c bùn l y, l i ph i **khen**. (3)
Sen d i, sen kiêu, sen ng o m n.
Hu khôn, hu thi n, hu khiêm **hèn**. (4)
H i xem óa hu là Ai ó?
Mông tri u, Trinh, Nguyên, phúc **chen**. (5)

(Trinh Nguyên)

- Nh n xét: bài h a “Hu khi t trnh” có các c i m:
  - o Ng c n i dung v i bài x ng.
  - o Cùng v n v i bài x ng.
  - o úng th t v n nh bài x ng
  - o i lu t v i bài x ng.

2. o v n ph n :

H a o v n ph n là cách h a ng c v i h a nguyên v n ngh a là **bài h a ng c th t v i 5 v n t d i lên trên so v i bài x ng**. Bài h a o v n có th i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng **nh ng ph i có n i dung ng c v i bài x ng**.

Tiêu chí c a m t bài h a o v n nh sau:

- Ng c n i dung v i bài x ng.
- Cùng v n v i bài x ng.
- Ng c th t v n v i bài x ng
- i lu t ho c cùng lu t v i bài x ng.

Ví d : bài x ng th trào phúng “B t công” lu t tr c v n b ng theo th t : **công – không – thòng – bong – nông**.

B T CÔNG

Th ng sao ông quá b t **công**, (1)
Ng i thì quá k thì **không**. (2)
Trên hai b u s a c ng c ng c ng,
D i m t túi bi nhão nhão **thòng**. (3)
H n mãi s a chua r ch m ch y,
Ch hoài bi sét ng mau **bong**. (4)

Thềm thu ng ông thềm thu ng ã,
T c quá coi ch ng t i nó **ngông**. (5)

(Xuân D ng)

- ❖ Bài h a “Ghi công” o v n ph n lu t b ng v n b ng, ng c th t v n v i bài x ng: **ngông – bong – thòng – không – công**.

GHI CÔNG

R rê m t l khéo ch i **ngông**, (5)
Hì h c nh trâu ch s **bong**, (4)
D m dúi ô trên u l ng l ng,
Tòm tòm l ng d i bám lòng **thòng**. (3)
Cò c a ki u cho b ng c,
L t léo nhi u bài ch ng b **không**. (2)
àng i m sao ông àng i m mãi,
Lèm nhèm nh th c ghi **công**. (1)

(Xuân D ng)

- Nh n xét bài h a:
  - o Ng c n i dung v i bài x ng.
  - o Cùng v n “ong” v i bài x ng.
  - o Ng c th t v n v i bài x ng.
  - o i lu t v i bài x ng.

III. NGUYÊN T C KH C L C

Nguyên t c kh c l c là nguyên t c bài h a không c dùng ch k tr c c a nh ng câu v n gi ng nh ch c a bài x ng. N u dùng li ch k cu i là ph m nguyên t c “kh c l c”, là l i c m k trong h a v n th ng lu t.

Trong th th c x ng h a th ng lu t c n l u ý nguyên t c kh c l c nh sau:

- Th th t ngôn bát cú: bài h a không c dùng trùng **ch th 6** các câu **1-2-4-6-8 c a bài x ng**.

ng th i ph i c àng tránh dùng trùng t trong toàn bài c a bài x ng c àng t t, ngo i tr nh ng t c bi t không th tránh c.

IV. NGUYÊN T C T V N

T v n ngh a en là v n ch t, ngh a là v n không th i l i c.

Trong x ng h a th ng lu t, ng i x ng th nên tránh k t v n b ng các danh t riêng ho c các t l áy, vì các lo i t này khó có th tìm ra t cùng v n mà khác ngh a, nên chúng c x p vào lo i t v n.

Khi bên bè chung vui xướng họa với nhau, có thể dùng thể thơ Hát Tá Vn, tức là mĩ văn họa nhĩ ngữ vnt v n và t ý. Cách này không tnh ngữ c t là cùng nhau vui vẻ mà thôi. Nhĩ ngữ c ng không nên i xa thi , t c n i dung c a bài x ng.

Ch ngữ h n t v n “xốt xa” là không thể nào họa nguyên v n theo chính họa c. Chúng ta có thể họa tá v n (mĩ văn) theo bằng họa là xa xa, t xa, àng xa... ch ngữ h n. Dĩ nhiên là sai ngữ họa c a ch xốt xa r i, b i v y m i b xu t ý n ên không t, nh ngữ c t cùng nhau vui vẻ mà thôi.

C thể trong cuộc thi xướng họa Sen Giã Ly bài x ng có m t t v n là “E- en” vì đây là m t tên riêng. Vì thế, nh ngữ bài họa nào l p l i ch E- en là ph m nguyên t c “kh c l c”, còn các ch en khác u không ứng ngữ họa ch E- en là họa tá v n theo bằng họa, ch duy có bài họa “M M ng en” dùng tên riêng “M ng- en” là chính v n nh t. Tuy nhiên, n i dung bài này l i khác h n n i dung c a bài x ng, cho nên v n x p l o i bài “M M ng en” là Hát Tá Vn.

Ví dụ: bài x ng lu t b ng v n b ng

SEN GI Æ L Y

- V th m v n c thu Ê- en, (1)
- Thanh thoát ô kìa m t óa sen. (2)
- Trong tr ng gi Æ ly trong tr ng g i,
L ng th m trên sóng l ng th m khen. (3)
- G i m i ai gi gìn cao quý,
Khen ng i Ai th ng óai m n hèn. (4)
- H ng t n Tr i ch a nháy m t,
Ngo nh nhìn sen Æ n ua chen. (5)

(Lm. Tr ng Th p T)

X ng họa thể là nghệ thuật cao nh t trong thể ng lu t. Sáng tác thể Đ ng Æ khó, họa thể Đ ng ứng cách l i còn khó h n. Vì ngữ i x ng có toàn quy n ch n ch gieo v n trong khi ó ngữ i họa bu c ph i dùng nh ngữ ch ó c a ngữ i x ng trong bài thể c a mình.

Khi xa, x ng họa thể Đ ng lu t là m t thú ch i tao nhã c a t ng l p trí thể c và quý t c, nh ngữ nay nó là m t ph ng cách v a thể giãn gi i trí, v a rèn luy n k n ng sáng tác và b i đ ng tính thể n vì thi s ph i v n đ ng trí óc tìm ch , tìm v n và tìm ý cho phù h p v i bài x ng.

Mong sao trong v n thể Công giáo, ngày càng có nhi u nhân tài bi t s đ ng nh ngữ kh n ng mà Chúa ban cho mình, sinh l i ích cho t t c cho m i ngữ i, không phân bi t o hay i.

M c Tr m Cung S u t m & Trích l c.

*****